

EL VALOR DE LA CRÍTICA

Amb aquest article desitjo fer una reflexió teòrica sobre la necessitat d'un canvi de model en la nostra manera d'entendre i concebre en general i ho faré basant-me en coneixements del món de la filosofia, tant de la filosofia de la ciència com del filòsof Nietzsche per així, a partir d'aquests supòsits, poder avançar i arribar a una proposta diferent.

Actualment, la visió de la societat, pel que es refereix a la cultura/al món occidental, està vivint uns moments de gran trontoll. No només per la crisi de valors que ja fa un temps que va començar, sinó que també perquè ara se li ha afegit una davallada a nivell econòmic molt forta que ha fet posar en dubte el model de societat en el qual vivim. El model vigent està en crisi, no n'hi ha dubte, i en aquests moments la majoria de la gent està desorientada donat que no es troba un model nou prou vàlid que pugui substituir l'antic, la qual cosa fa que ens seguim aferrant allò que és conegut malgrat veure clar que no dona per més.

Thomas Kuhn, filòsof de la filosofia de la ciència, en el seu llibre més conegut *La estructura de las revoluciones científicas* exposa la teoria sobre el canvi de **paradigma**. Segons Kuhn existeix la comunitat científica formada per persones especialitzades en l'àmbit de la ciència que malgrat haver realitzat grans descobertes amb les seves "eines" de treball, a les quals Kuhn anomena amb el concepte **paradigma**, ara es troben que no poden avançar donat que els nous reptes que se'ls planteja en les investigacions no poden ser resolts amb els recursos, tant pràctics com teòrics, dels quals disposen. El **paradigma vell** que fins aquells moments utilitzaven, ara ja no resulta operatiu. Aquesta situació provoca una disjuntiva en la comunitat científica, o bé seguir utilitzant el vell model o paradigma, o bé cercar noves vies d'investigació desconegudes que si finalment resulten exitoses enderrocaran el vell paradigma i el substituiran per un de nou. Quan això succeirà s'haurà realitzat el que Kuhn anomena **la revolució científica** i la comunitat científica acceptarà el nou model, la nova manera de fer i entendre la ciència. D'aquesta manera cíclica és com considera Kuhn que progressa la ciència.

Aquesta explicació del progrés a la ciència segons Thomas Kuhn ens fa plantejar que allò que necessitem és un canvi de paradigma pel que fa al model de societat, és a dir, substituir el vell model per un de nou. Però la qüestió que es planteja, de manera immediata, és: **quin és el nou paradigma d'aquests moments?**

Pel que fa al món de la ciència

l'any 1926 el científic alemany Werner Heisenberg va formular el principi de la indeterminació segons el qual amb quanta més precisió intentem mesurar la posició d'una partícula subatòmica, amb menys precisió en coneixerem la velocitat i viceversa". Així d'aquesta manera Heisenberg va formular una nova teoria coneguda amb el nom de física o mecànica quàntica, enfront l'antiga mecànica clàssica defensada per Einstein. Per explicar-ho d'una manera senzilla, tenim davant nostre infinites possibilitats d'interpretar o entendre un fet o fenomen però depèn de nosaltres, de la nostra disposició a l'hora d'acceptar o admetre allò que està succeint, que farà que captem una possibilitat o una altra, és a dir, percebem allò que estem oberts a percebre. Aquesta "interpretació" sobre la física quàntica està molt ben exemplificada en el divulgador documental *Y tú qué sabes?*, que s'ha difós extensament per la xarxa d'internet, en el qual intervenen una gran quantitat de científics i estudiosos de diferents matèries on manifesten que troben molt interessant aquesta **nova** manera d'entendre l'univers i consegüentment l'ésser humà.

Si ampliem el nostre ventall de possibles vies de resposta a la qüestió anterior i deixem la ciència per anar a la filosofia, trobem la interessant proposta del filòsof contemporani Friederich Nietzsche. Destaquem de la seva filosofia el concepte de **mort de Déu**, per aquest filòsof aquest concepte té el significat de mort o canvi dels pilars culturals d'Occident, que segons ell són la raó i el cristianisme, per uns de nous. **El concepte nou** que ell proposà enfront a la concepció establerta fou el de **sí a la vida**, és a dir, el dir sí ara i aquí la qual cosa implica negar els valors que tenen a veure amb allò que és transcendent. Aquest dir sí a la vida farà possible l'aparició de l'home nou que ha superat tots els conceptes anteriors i vells, aquell qui té **voluntat de poder** a qui Nietzsche anomenà **el superhome**.

Tant el físic Heisenberg com el filòsof Nietzsche són homes que van donar un fort cop de timó en la manera de fer en les seves disciplines i van deixar enrere concepcions anteriors. Ells van donar al món una nova manera de poder-lo entendre, un nou paradigma. Però malgrat les aportacions de la ciència i de la filosofia, el col·lectiu humà que forma la nostra societat segueix plantejant-se la qüestió exposada a l'inici de l'article.

Sense deixar de banda Nietzsche ni la seva filosofia la qual fa una crítica trencadora amb les tradicions culturals occidentals la qual cosa va tenir com a conseqüència que fos un filòsof

incompès a la seva època. Així s'entén que Giles Deleuze, prestigiós historiador de la filosofia, en el seu llibre *Nietzsche y la filosofía* digui en el primer capítol: "Nietzsche no ocultó nunca que la filosofía del sentido y de los valores tenían que ser una crítica. (...) Pero cuando se trata de Nietzsche, tenemos por el contrario que partir del hecho siguiente: la filosofía de los valores como él la instaura y la concibe, es la verdadera realización de la crítica, la única manera de realizar la crítica total. (...)"

La filosofia, així entesa, ens impul·leix a reflexionar i a criticar els valors culturals per tal de cercar-ne uns de nous que possibilitin el progrés cultural de la societat en la qual vivim. És a dir, ens mou en la recerca de noves maneres d'entendre, de paradigmes nous.

Arribats a aquest punt de l'argumentació es pot afirmar que tota persona, ja sigui investigadora, científica, filòsofa o simplement algú que pensa de manera pròpia, quan es planteja qüestions de l'ordre que afecta a la manera d'entendre la societat, el que intenta és obrir la ment a nous camins per trobar resposta a reptes que hom es planteja, ja sigui a nivell teòric o bé pràctic. I això comporta fer crítica d'allò establert. Això fa que la paraula crítica sigui observada amb recel, sobretot per aquella part de la societat que ostenta el poder, en major o menor mesura.

Però si s'entén la paraula **crítica** en el sentit nietzscheà, tal com fa referència la cita de Deleuze esmentada anteriorment, llavors aquest concepte pren un sentit del tot diferent a l'entès per la majoria. La crítica, així entesa, és sempre positiva donat que ens porta a un novador camí que permetrà a qui s'endinsa en ell, començar a plantejar-se moltes qüestions de nou tenint al seu davant un horitzó més ampli i renovat. Potser donant origen a un nou paradigma, a una nova visió.

Aquest canvi de registre en el pensament humà no és de domini exclusiu de la ciència o de la filosofia com havia estat fins ara, sinó que de fet, en aquests moments, els que estan empenyent cap el canvi i a l'obertura són les noves disciplines o tècniques alternatives que van sorgir no fa gaire i encara estan al marge l'oficialitat, tal com ho foren, en el seu moment, les idees dels primers filòsofs i científics, la qual cosa ocasionà que alguns fossin perseguits per la seves noves concepcions.

Amb això no vull pas dir que aquestes noves tècniques anomenades alternatives siguin perseguides o proscrites sinó que no gaudeixen del reconeixement oficial de la nostra societat. Podríem dir que la seva difusió

és minoritària o més ben dit, que es mou dins d'uns cercles ben delimitats.

Quan hom parla de tècniques alternatives en general pot provocar a l'oient una sensació de caos, és per això que jo només em referiré al Rebirthing també anomenat Renaixement, en la qual estic formada. Per aquells qui desconeixen aquesta tècnica, va ser creada pel nord-americà Leonard Orr, qui treballa amb la respiració. Ell ha creat un mètode que sana la ment a través de la respiració energètica, conscient i connectada que permet la cura de la majoria dels desequilibris més estesos en la nostra societat com ara l'estress, és a dir, aquesta tècnica permet alliberar les tensions del dia a dia. Aquesta és una habilitat que tothom pot aprendre després de ser guiat per una persona ben formada en aquesta tècnica, a qui podríem anomenar com un guia de la respiració, en dur a terme 10 sessions. Aquestes idees les podem trobar si entrem a: www.consciousconnectiononline.com en la publicació de la tardor del 2011, on apareix l'article de Leonard Orr que porta per títol "Conscious Energy Breathing and Self-Healing Ideas".

Amb aquesta tècnica de respiració que promou la respiració d'alta qualitat i la consciència espiritual a través d'un treball personal també es promou la idea d'ajuda a un canvi de concepció en el qual s'inclou també el sistema econòmic i l'obertura de la societat cap a un món més sa on viure.

Tots ells, tant Thomas Kuhn, Werner Heisenberg, Friederich Nietzsche que són filòsofs de la ciència, científics i filòsofs com el mateix Leonard Orr, fundador del Rebirthing, ens proposen diferents enfocaments mitjançant els quals alguns d'ells han obert i els altres estan obrint nous camins per tal de poder entendre i analitzar el nostre món per així poder superar els obstacles que impedeixen avançar en cada moment històric de la humanitat de cada una de les disciplines en el que l'ésser humà treballa. En aquests moments tenim davant nostra una gran crisi econòmica però també hi ha una crisi espiritual i cultural en la societat actual, i aquesta se superarà, com ha succeït anteriorment, tot fent crítica dels valors establerts.

És el Rebirthing el nou paradigma? No ho sabem, però el que sí podem dir és que genera una nova manera d'entendre i enfocar els problemes que permet trobar solució des d'un angle oposat a allò establert.

CARME FRIGOLA

* Veure Manuel Güell i Josep Muñoz *Només sé que no sé res*. Ed. Ariel.